

מדת בדת

לע"נ מרן רבי עובדיה יוסף
בן ג'ורגיה זצוק"ל
הערות והנצחות טל' 0548449853 או מייל
MABADAF12@GMAIL.COM

קידושין סג-טט שינון הדף היומי בדרך קצרה 199 פרשת בראשית תשפ"ד

שאם אמר קדשתי את בתי ואיני יודע למי ובא אחד ואמר אני קדשתי נאמן אף לכנוס, ואם כנסה ובא אחר ואמר אני קדשתי אינו נאמן לאסרה עליו ואשה שאמרה התקדשתי ואיני יודעת למי ואחד אמר אני קדשתי אינו נאמן כי היא מחפה עליו.

נחלקו אם נאמן לסקול על ידו לרב אינו נאמן שכשהאמינו לאב זה רק לענין איסור אך לא להרוג על ידו, ולרב אסי נאמן שהאמינו לו לגמרי, ואמר רב אסי שהאשה שאמרה התקדשתי לפלוני אינה נאמנת, ואמר רב אסי שדבריו הם כמשברי גגות שאם במקום שבא לכנוס כונס אומרים שסוקלים על ידו ק"ו באשה שאם בא לכנוס אינו כונס שסיקלו על ידו, אך יש לחלק שרק לאב מאמינים ולאשה לא מאמינים, ורב חסדא סובר שבכל מקרה לא סוקלים ורב חסדא לשיטתו שהוא אמר שאם אחד בני זה בן ט' שנים ויום אחד או בתי זו בת ג' שנים ויום אחד נאמן לחייב קרבן אך לא למלקות ולא לעונשים, וישנה ברייתא כרב חסדא שאם אמר האב בני זה בן י"ג שנה ויום אחד בתי זו בת י"ב שנה ויום אחד,

דף סד נאמן האב לנדרים וחרמים והקדשות וערכים אך לא למלקות ועונשים.

משנה אם אמר האב קדשתי את בתי או שאמר קדשתי וגרשתי כשהיא קטנה, כשהיא עדיין קטנה נאמן, ואם עכשיו היא גדולה אינו נאמן, ואם אמר שהיא נשבתה ופדיתה אינו נאמן בין שהיא קטנה בין שהיא גדולה. גמרא החילוק במשנה בין הרישא לסיפא שכשהיא עדיין קטנה זה בידו ואם היא כבר גדולה זה כבר לא בידו, אך קשה שבידו להשיאה לחלל והיא נפסלת בכך, ויש לומר כדעת ר' דוסתאי בן יהודה שחלל שנשא בת ישראל היא כמקוה טהרה להתיר, אך קשה שבידו להשיאה לממזר ויש לומר כדעת ר"ע שאין קידושין תופסים בחייבי לאוין, אך קשה שבידו להשיאה אלמנה לכה"ג לר' סימאי שאמר שר"ע עושה ממזרים מהכל מלבד אלמנה לכה"ג שלומדים מהפסוק לא יקח ולא יחלל שהוא עושה רק חילול ולא ממזרים, ויש לומר כדעת ר' ישבב שאמר בואו נצווה על ר"ע שעושה ממזר מכל מי שאין לו ביאה בישראל, וזה מובן אם ר' ישבב אמר לעצמו ולא בדעת ר"ע והיינו שתמיד יהיה ממזר ממי שאין לו ביאה בישראל אך אם הוא בא רק להוציא מדברי ר' סימאי שדיבר על חייבי לאוין א"כ ניתן להעמיד שבידו להשיאה לחייבי עשה, ורב אשי אומר שודאי אין הטעם במשנה שזה בידו שהרי אין בידו לגרשה, ועוד שלא ניתן להכריח אף אדם לישא את בתו, אלא ברישא הוא נאמן כדברי רב הונא בשם רב שאדם נאמן לאסור בתו שכתוב את בתי נתתי לאיש הזה וכשאמר לאיש הוא אסרה וכשאמר הזה הוא התירה והתורה האמינה לו רק בנישואין אך לא בשבויה.

משנה מי שאמר בשעת מותו יש לי בנים לפטור מיבום נאמן, ואם אמר יש לי אחים לחייב ביבום אינו נאמן. גמרא משמע שאדם נאמן להתיר ולא לאסור וזה לא כר' נתן, ששנינו בברייתא שאם אמר בשעת קידושין יש לי בנים ובשעת מיתה אמר שאין לו בנים או שאמר בשעת קידושין שאין לו אחים ובשעת מיתה אמר שיש לו אחים לרבי נאמן להתיר ולא לאסור, ולר' נתן נאמן גם לאסור, רבא מחלק שכיון שאמר בשעת מיתה א"כ יתכן שזה אמת, ואביי מקשה שאם כשחזר בו מדיבורו בשעת נישואין חוששים שהוא אומר אמת א"כ במשנה שלא חזר בו מדיבורו ודאי נאמן, אלא מבאר אביי שבמשנה מדובר שאין חזקה שיש לו אחים ובנים ואין חזקה שהיא צריכה להתיבם לכן כשאמר יש לי בנים נאמן ואם אמר יש לי אחים אינו נאמן שאין לו כח לאסרה על העולם, עמוד ב ובברייתא מדובר שיש חזקה שיש אחים ולא בנים ובא לפטור מיבום ויש לו מיגו שיכול לתת לה גט כדי לפטרה מיבום, ולרבי מיגו זה כעדים שעוקרים חזקה, ולר' נתן מיגו מועיל כחזקה אך אינו מועיל לעקור חזקה אחרת לגמרי.

משנה מי שקידש את בתו סתם הבוגרות אינן בכלל, ומי שיש לו ב' כיתי בנות מב' נשים ואמר קדשתי את בתי הגדולה ואיני יודע אם הגדולה שבגדולות או הגדולה שבקטנות או אפילו הקטנה

דף סג רבי דרש בפסוק לא תסגיר עבד אל אדוניו שמדובר בקנה עבד על מנת לשחררו, ור"נ בר יצחק מבאר שהאדון כתב לכשאקחך הרי עצמך קנוי לך מעכשיו, וא"כ סובר רבי שיש קנין בדבר שעדיין לא בא לעולם.

שנינו בברייתא שאם אמר לאשה הרי את מקודשת לי לאחר שאתגייר או תתגיירי לאחר שאשתחרר או תשתחררי לאחר מות בעלך, או שתמות אחותך, או לאחר שיחלוץ לך יבמך אינן קידושין, ור"מ סובר שהיא מקודשת, ור' יוחנן הסנדלר סובר שאינה מקודשת, ור' יהודה הנשיא אומר שהיא מקודשת, אלא שגזרו בה משום איבה, ואביי יכל להחשיב את ר' יהודה הנשיא בברייתא הזו אלא שרבי הוא ר' יהודה הנשיא, אך לכאורה אביי יכל להחשיב את ר"ע ששנינו שאם אמרה האשה קונם מה שאני עושה לפיך אין הבעל צריך להפר ור"ע סובר שיפר שמא תעדיף עליו יותר מהראוי לו וחל הנדר בדבר שלא בא לעולם, אלא שיש לדחות כמו שביאר שם רב הונא בר רב יהושע שהיא אמרה יקדשו ידי לעושיהם והידים הן בעולם.

משנה אם אמר לאשה הרי את מקודשת לי על מנת שאדבר עליך לשלטון ואעשה עמך כפועל אם עשה כמו שאמר היא מקודשת ואם לא אינה מקודשת. גמרא ר"ל מבאר במשנה שהוא נתן לה פרוטה ואמר לה את התנאי ומשמע שאם קידשה בשכר ההנאה אינה מקודשת, אך קשה ששנינו שאם אמר הרי את מקודשת בשכר שהרכבתיך על החמור או שהושבתיך בקרון או בספינה אינה מקודשת ואם אמר בשכר שארכיבך על החמור או שאושיבך בקרון או בספינה היא מקודשת, ואין לומר ששם מדובר שנתן לה פרוטה כי הרי אמר לה בשכר, ועוד שנינו שאם אמרה האשה שב עמי בצותא ואתקדש לך או שחוק או רקוד לפני או שאמרה עשה לפני כדימוס הזה שמים אם יש בו שוה פרוטה מקודשת ואם לא אינה מקודשת, ואין לומר ששם מדובר שנתן לה עוד שוה פרוטה כי הרי כתוב שמים, וקשה על ר"ל, ור"ל יבאר שהתנא של הברייתא הזו סובר שהשכירות משתלמת בסוף וא"כ זה לא הולאה ואילו התנא של המשנה סובר שתשלום השכירות נמשך מתחילה ועד סוף ולכן אינה יכולה להתקדש בו שכל חלק נעשה הולאה, אך קשה מה דחק את ר"ל להעמיד במשנה שנתן לה והשכירות היא מתחלה ועד סוף, אמר רבא שהיה קשה לר"ל מדוע המשנה לא כתבה להדיא בשכר אלא על מנת א"כ משמע שהוא נתן לה עוד ואמר לה על מנת.

משנה אם אמר לאשה על מנת שירצה אבי אם הוא רצה היא מקודשת ואם לא אינה מקודשת ואם מת האב היא מקודשת ואם מת הבן מלמדים את האב לומר שאינו רוצה והיא פטורה מיבום. גמרא יש להתבונן מה הביאור שירצה האב האם הכוונה שיאמר כן ויהיה קשה מדוע כשמת האב מקודשת הרי הוא לא אמר כן, עמוד ב אלא הכוונה שהאב לא אמר לא, אך קשה לפ"ז מדוע בסיפא מועיל ללמד את האב לומר איני רוצה הרי הוא כבר שתק, אלא הכוונה על מנת שלא ימחה האב א"כ הרישא והסיפא מדברים במקרים שונים, אמר ר' ינאי שאכן מדובר בשני מקרים שונים, ואמר ר"ל שעדיף לדחוק משניות בשני מקרים וכתנא אחד מאשר לומר שמדובר במקרה אחד וכשתי דיעות, ורב יוסף בר רב אמי אומר שהמשנה מדברת במקרה אחד ומה שכתוב על מנת שירצה האב הכוונה שלא ימחה מכאן עד ל' יום.

משנה אם אמר קדשתי את בתי ואיני יודע למי ובא אחד ואמר קדשת אותה לי הוא נאמן ואם באו שנים ואמר כל אחד שהוא קדשה שניהם יתנו גט אך אם רצו אחד יתן גט ואחד יכנוס. גמרא רב אומר שמה שכתוב שאחד נאמן היינו לתת גט אך לא לכנוס שאדם לא חוטא עבור אחרים אך לא יכנוס שיתכן שיצרו תוקפן, ורב אסי אומר שהוא נאמן גם לכנוס, ורב אסי מודה שאם האשה אמרה התקדשתי ואיני יודעת למי ובא אחד ואמר אני קדשתיך שאינו נאמן לכנוס ולכאורה יש לדייק מהסיפא במשנה שבשנים אחד יכול לתת גט והשני יכנוס וקשה לדעת רב, ורב אומר שכשיש אחד עמו הוא מפחד ולכן נאמן, וישנה ברייתא כרב אסי

ומבקשים ולכאורה זה סתירה אלא הכוונה שמבקשים לתת גט ואם נתן גט מעצמו כופים אותו לתת כתובה.

רב יהודה אמר בשם רב שהמקדש בעד אחד לא חוששים לקידושו ושאלו את רב יהודה מה הדין כששניהם מודים והוא אמר כן ולא וזה היה רפוי בידו, ור"נ אמר בשם שמואל שלא חוששים גם כששניהם מודים, ורבא שאל את ר"נ ששנינו שכשאמר לאשה קדשתי והיא אומרת שלא הוא אסור בקרובותיה והיא מותרת בקרוביו ואם מדובר שיש עדים מדוע היא מותרת בקרוביו ואם אין עדים מדוע הוא נאסר בקרובותיה אלא שיש עד אחד, ויש לדחות שהוא אמר שקדשה בפני שנים והם הלכו למדינת הים, והקשה רבא מהמשנה שאדם גירש את אשתו והיא לנה עמו בפונדק לב"ש היא לא צריכה ממנו גט נוסף ולב"ה היא צריכה גט נוסף, ולכאורה אם יש עדים מה טעמם של ב"ש ואם אין עדים מה טעמם של ב"ה, אלא מדובר בעד אחד, אך יש לומר שגם לרבא קשה ממה שכתוב בסיפא שלכו"ע אם התגרשה מהאירוסין אינה צריכה ממנו גט שני כי אין לכו גס בה ואם נאמר שחששו לעד אחד מה הנ"מ אם התגרשה מהאירוסין או מהנשואין אלא מדובר שיש רק עידי יחוד אך אין עידי ביאה שלב"ש **עמוד ב** לא אומרים שעידי יחוד הם עידי ביאה, ולב"ה עידי יחוד הן כעידי ביאה וב"ה מודים שבנתגרשה מהאירוסין שאין לכו גס בה שלא אומרים שעידי יחוד הם כעידי ביאה.

רב יצחק בר שמואל בר מרתא אמר בשם רב שהמקדש בעד אחד לא חוששים לקידושו אפילו כששניהם מודים, ורבה בר רב הונא אמר שהמקדש בעד אחד אמרו בית דין הגדול שלא חוששים לקידושו וב"ד הגדול היינו רבי, ורב אחדבוי בר אמי הקשה מברייתא שהגיעו שנים ממדינת הים ואשה עמהם וחבילה עמהם, ואחד אומר זה אשתי וזה עבדי וזה חבילתי והשני אומר זה אשתי וזה עבדי וזו חבילתי והאשה אומרת אלו שני עבדי וזו חבילתי היא צריכה ב' גיטין והיא גובה כתובתה מהחבילה, ולכאורה אם מדובר שלכל אחד יש עדים האם היא יכולה לומר אלו שני עבדי אלא מדובר בעד אחד אך בכל מקרה קשה שעד אחד אינו נאמן בהכחשה, אלא יש לומר שבעד אחד לגבי העולם ודאי היא מותרת, אלא כוונת הברייתא שהיא צריכה ב' גיטין כדי לגבות כתובתה מהחבילה וכו"מ שמתלטלין משתעבדים לכתובה.

לרב כהנא המקדש בעד אחד לא חוששים לקידושו ולרב פפא חוששים לקידושו, ואמר רב אשי לרב כהנא שאם סברתך היא שלומדים **דבר דבר** מממון א"כ כמו שבממון הודאת בעל דין כעדים א"כ גם בקידושין נאמר שמועיל הודאה, אמר רב כהנא שאין לומדים הודאה בקידושין כי זה חב לאחרים.

מר זוטרא ורב אדא סבא בני רב מרי בר איסור חלקו את נכסיהם בלי עדים ושאלו את רב אשי הרי התורה אמרה על פי שנים עדים כדי שלא יחזרו מקנין ואנו לא נחזור בנו, או שקיום הדבר הוא רק בעדים, אמר להם רב אשי שלא נבראו העדים אלא לשקר כשכופרים בדבר.

אביי אומר שאם אמר לו עד אכלת חלב והוא שותק נאמן וכן שנינו שאמר לו עד אחד אכלת חלב והוא אומר לא אכלתי פטור משמע רק כשאמר לא אכלתי אך אם הוא שותק נאמן העד, עוד אמר אביי שאם עד אחד אומר נטמאו טהרותיך והוא שותק נאמן העד וכן שנינו שעד אחד אומר נטמאו והוא אומר לא נטמאו פטור ומשמע שרק כשמכחיש את דבריו אך אם הוא שותק נאמן העד, עוד אמר אביי שאם אמר לו עד אחד

דף סו שורך נרבע והלה שותק נאמן וכן שנינו ששור שנעבדה בו עבירה ושהמית על פי עד אחד או על פי הבעלים נאמן ולכאורה איך מדובר בעד אחד שאם הבעלים מודים כבר כתוב על פי בעלים אלא שהם שותקים, ואם אביי היה אומר על קרבן היינו אומרים שרק לגבי קרבן נאמן העד שאם אינו בטוח בעצמו שזה כך לא היה גורם להביא חולין לעזרה, אך לגבי טומאה הוא שותק כי הוא אומר שזה ראוי לו בימי טומאתו, ואם אביי היה אומר לגבי טהרות היינו אומרים ששם הוא צריך להכחישו כי הוא מפסיד לו אותו בימי טומאתו, אך לגבי שור שהוא רק נפסל למזבח א"כ אינו טורח להכחישו שלא כל השוורים עומדים להקרבה, קמ"ל שגם בזה שתיקה כהודאה.

לאביי כשעד אחד אמר לו אשתך זנתה והוא שותק נאמן העד, ולרבא אינו נאמן כי זה דבר שבערוה ולא מועיל פחות משנים, ואביי רצה להוכיח מאותו סומא שהיה מסדר משניות לפני

שבגדולות שהיא גדולה מהגדולות שבקטנות לר"מ כולן אסורות חוץ מהקטנה שבקטנות, ולר' יוסי כולן מותרות חוץ מהגדולה שבגדולות, אם אמר קדשתי את בתי הקטנה ואיני יודע אם הקטנה שבקטנות או הקטנה שבגדולות או אפילו הגדולה שבקטנות שהיא קטנה מהגדולות, לר"מ כולן אסורות חוץ מהגדולה שבגדולות, ולר' יוסי כולן מותרות חוץ מהקטנה שבקטנות. **גמרא** משמע במשנה שהקטנות אסורות וזה ראה לאביי שקידושין שלא נמסרו לביאה הן קידושין, ויש לדחות שמדובר שיש רק גדולה וקטנה ומה שכתוב בוגרות הכוונה לבוגרות מהעולם, ולכאורה מה החידוש בבוגרות, ויש לומר שהיא עשתה אותו שליח וא"כ נאמר שהוא קיבל קידושין עבורה, קמ"ל שאדם לא משאיר משהו שיש לו בו הנאה ועושה דבר שאין לו בו הנאה, אך קשה שיתכן שהבת אמרה קידושי לך, ויש לומר שבכ"ז אדם לא עוזב דבר שמוטל עליו ועושה דבר שאינו מוטל עליו.

מה שהמשנה כתבה שתי בבות גדולה או קטנה יש לומר שאם היה כתוב רק גדולות היינו אומרים שבזה סבר ר"מ שכולן בכלל כי כשיש אחת קטנה ממנה היא נקראת גדולה אך בסיפא שאמר קטנה ודאי כוונתו להכי קטנה, ואם היו חולקים בקטנה היינו אומרים שר' יוסי יודה לר"מ בגדולה שתמיד יקרא גדולה למי שיש קטנה ממנה.

לכאורה נחלקו ר"מ ור' יוסי אם אדם מכניס עצמו לספק או לא, ולכאורה בנדרים נחלקו להיפך שאם נדר עד הפסח אסור עד שיגיע ואם אמר עד שיגיע פסח אסור עד שיגיע ואם אמר עד פסח לר"מ אסור עד שיגיע ולר' יוסי אסור עד שיצא, ואמר ר' חנינא בר אבדימי שיש להחליף בנדרים את השיטה וכן מוכח מברייתא שאומרת זה הכלל כל שזמנו קבוע ואמר עד פני, לר"מ אסור עד שיצא ולר' יוסי אסור עד שיגיע.

אביי אומר שנחלקו במשנה בשתי כיתי בנות אך בכת אחת לכו"ע כשאומר גדולה כוונתו לגדולה מכולם וכשאומר קטנה כוונתו לקטנה מכולם ולאמצעית הוא קורא בשמה, ואמר רב אדא בר מתנה,

דף סה שלדברי אביי נתיר במשנה את האמצעית שבכת השניה, ויש לומר שמדובר שיש רק גדולה וקטנה, והראיה לכך שאם היתה אמצעית מדוע המשנה לא כתבה אותה, אך יש לדחות שהאמצעית שבכת הראשונה ודאי אסורה למרות שהיא לא כתובה במשנה, אך יש לומר שאין צורך לכתוב שאם הקטנה ממנה אסורה מספק ק"ו היא עצמה אך אם היתה אמצעית בכת השניה יש לכתבה, ורב הונא בר רב יהושע אמר לרבא שבפסח זה ככת אחת ובכ"ז נחלקו, אמר רבא ששם נחלקו במילים **עד פני** אם הכוונה עד לפני פסח או עד שיתפנה הפסח.

משנה מי שאמר לאשה קדשתיך והיא אומרת שלא, הוא אסור בקרובותיה אך היא מותרת בקרוביו, ואם אמרה קדשתי והוא אומר לא קדשתיך הוא מותר בקרובותיה והיא אסורה בקרוביו, אם אמר קדשתיך והיא אומרת לא קדשתי אלא את בתי, הוא נאסר בקרובות הגדולה והגדולה מותרת בקרוביו והוא מותר בקרובות קטנה והקטנה מותרת בקרוביו, ואם אמר קדשתי את בתך והאשה אומרת קדשתי אותי הוא אסור בקרובות קטנה והקטנה מותרת בקרוביו והוא מותר בקרובות גדולה והגדולה אסורה בקרוביו. **גמרא** המשנה חדשה באמר האיש וגם באמרה האשה, שהיינו אומרים שלאיש לא אכפת כיון שלא נאסר על כל הנשים אך כשאשה אומרת היא נאסרת לכל העולם א"כ נאמין לה והוא יאסר בקרובותיה, קמ"ל שלא.

לכאורה קשה מה החידוש במה שהמשנה מוסיפה שהיא אומרת לא קדשתי אלא בתי ויש לומר שהיינו אומרים שכמו שהתורה האמינה לאב לאסור את בתו כך רבנן יאסרו את הבת על פי האם, קמ"ל שלא נאסרה, ואגב שהמשנה הזכירה קדשתי את בתי היא הוסיפה שהוא אמר שקידש את הבת.

לרב כופים לתת גט ולשמואל מבקשים, וברישא ודאי אין מה לבקש גט שהרי ממילא היא אסורה על קרוביו ובסיפא כשהיא אמרה יש ענין לבקש, אך קשה מה שייך לכפות הרי הוא יכול לטעון שאינו רוצה להאסר בקרובותיה, ויש לומר שרב ושמואל לא נחלקו אלא שמואל אומר שמבקשים לתת גט, ורב מוסיף שאם נתן גט כופים אותו לתת כתובה, וכן אמר רב אחא בר אדא בשם רב או שהוא אמר בשם רב המנונא בשם רב שכופים

שמואל ויום אחד הוא איתר ולא בא ושלה שליח לקרוא לו ועד שהלך השליח בדרך אחד הוא הגיע בדרך אחרת ואמר השליח שאשתו זנתה ובא לשמואל ושמואל אמר לו שאם הוא נאמן לך תוציא אותה ואם לא אינך צריך להוציאה, ולכאורה כוונת שמואל שהוא מאמין לו שאינו גולן וא"כ אוסרים בעד אחד, ורבא יבאר שכוונת שמואל שאם הוא נאמן לך כשנים תוציא ואם לא לא תוציא.

אביי הוכיח מהמעשה שהיה בינאי המלך שאחר שכבש שישים כרכים בכוחלית במדבר שמח מאד וקרא לכל חכמי ישראל ואמר להם אבותינו אכלו מלוחים כשעסקו בבנין ביהמ"ק וגם אנו נאכל זכר לאבותינו, והעלו מלוחים על שולחנות זהב ואכלו, והיה שם איש לץ לב רע ובליעל ושמו אלעזר בן פועירא והוא אמר לינאי לבם של פרושים עליך אמר לו ינאי מנין אדע אמר לו עמוד לפנייהם בציץ שבין עיניך והיה שם זקן אחד ושמו יהודה בן גרידיה והוא אמר לינאי מספיק לך כתר מלכות הנח כתר כהונה לזרעו של אהרן, שאמרו שאמו נשבתה במודיעים ובדקן את הדבר ולא נמצא ואז הברילו את חכמי ישראל בזעם, ואלעזר בן פועירא אמר למלך שאמנם הדיוט סובל חרפתו אך אתה מלך וכהן גדול האם תוכל לסבול חרפתך אמר לו מה אעשה אמר לו אם תשמע לעצתי תרמוס אותם, אמר לו ינאי מה יהיה על התורה אמר לו שהתורה כרוכה ומונחת בקרן זווית כל הרוצה ללמוד ילמד, אמר ר"נ בר יצחק שנוקה בינאי אפיקורסות שהוא יכל לומר שאמנם ניתן ללמוד לבד תורה שבכתב אך מי ילמד תורה שבעל פה, ומיד יצאה הרעה ע"י אלעזר בן פועירא ונהרגו כל חכמי ישראל והעולם היה שמם עד ששמעון בן שטח החזיר את התורה ליושנה, ולכאורה אם מדובר בשנים אמרו נשבתה ושנים אמרו שלא מדוע נסמוך על אלה אולי נסמוך על האחרים, אלא מדובר שיש עד אחד ודוקא כשמכחישים אותו שנים אך אם לא הכחישוהו הוא נאמן, ורבא אומר שמדובר שיש תרי ותרי וכמו שאמר רב אחא בר מניומי שמדובר בעידי הזמה, עוד י"ל כדברי ר' יצחק שבדקו ומצאו שהכניסו שפחה תחתיה, **עמוד ב** רבא אומר שיש להוכיח מבריייתא שר"ש אמר שהיתה מגורת מים של דסקים בחזקת שלימה והיא נמצאה חסירה ור' טרפון טיהר את כל הטהרות שנעשו על גבה ור"ע טימא, ואמר לו ר' טרפון שהמקוה הזה עומד בחזקת שלם ואתה בא לחסרו אל תחסר מספק ור"ע אמר שהטמא עומד בחזקת טומאה ואין לטהרו מספק, ור' טרפון המשיל לכהן המקריב על המזבח שנודע שהוא בן גרושה או חלוצה שעבודתו כשירה ור"ע המשיל לכהן שהקריב על המזבח ונודע שהוא בעל מום שעבודתו פסולה, אמר ר' טרפון אתה מדמה לבעל מום ואני לבן גרושה או חלוצה ור"ע דן שנראה יותר לדמות לבעל מום כי הפסול הוא גם ביחיד אך בבן גרושה וחלוצה הפסול הוא ע"י שנים, ועוד שמקוה פסולו בגופו כבעל מום שפסולו בגופו אך בן גרושה וחלוצה זה פסול מאחרים, אמר ר' טרפון לר"ע הפורש ממך כפורש מהחיים, ולכאורה איך מדובר בפסול בעל מום שאם עד אחד מעיד על כך ודאי אינו נאמן אם מכחישו אלא שהוא שותק ור"ע אמר להדיא שבעל מום ומקוה נפסל ביחיד ובן גרושה לא נפסל ביחיד, ואביי דוחה שבעל מום מדובר שהוא מכחישו ובכ"ז נאמן העד כי הוא אומר אם אינך בעל מום הפשט בגדיך, וזה המשך הדברים שבעל מום ומקוה זה פסול בגופו ואילו בן גרושה וחלוצה פסולו מאחרים.

רב יהודה אומר בשם שמואל שבן גרושה שעבד עבודתו כשירה שכתוב והיתה לו ולזרעו אחריו בין זרע כשר בין זרע פסול, ואביו של שמואל לומד מהפסוק **ברך ה' חילו ופועל ידיו תרצה** שאף חולין שלו תרצה, ור' ינאי לומד מהפסוק **ובאת אל הכהן אשר יהיה בימים ההם וכמובן לא שייך ללכת לכהן בימים אחרים אלא מדובר אף בכשר שהתחלל.**

רב יהודה לומד בשם שמואל שבעל מום שעבד עבודתו פסולה שכתוב **לכן הנני נותן לו את בריתי שלום** דוקא כשהוא שלם ולא כשהוא חסר ואמנם כתוב שלום מלא אך אמר ר"נ שהוא של המילה שלום היא קטועה.

משנה כל מקום שיש קידושין ואין עבירה הולך הולך אחר הזכר ואיזו זו זו כהנת לוייה וישראלית שנשא לכהן לוי או ישראל, וכשיש קידושין ועבירה הולך הולך אחר הפגום כגון אלמנה לכהן גדול וגרושה וחלוצה לכהן הדיוט ממזרת ונתנה לישראל

ובת ישראל לנתין או ממזר, וכשאין קידושין אך יש קידושין לאחרים הולך ממזר וכגון הבא על אחת מכל עריות שבתורה וכשאין קידושין גם על אחרים כגון שפחה ונכרית הולך כמותה. **גמרא** המשנה כוללת כל מקום שיש קידושין בלא עבירה, ור"ל הקשה לר' יוחנן שהכלל אינו נכון

דף סז שהרי מצאנו שגר שנשא ממזרת שאין עבירה ובכ"ז הולך הולך אחר הפגום כדברי ר' יוסי שגר שנשא ממזרת הולך ממזר, אמר ר' יוחנן שמשנתנו לא כר' יוסי אלא כר' יהודה שאסר גר בממזרת וא"כ יש קידושין ויש עבירה והמשנה לא כתבה את זה שזה כלול בכל מקום שכתוב בספא, עוד י"ל שהמשנה כר' יוסי ומה שכתוב ואיזו זו בא למעט את זה, אך לכאורה יש עוד מקרים כגון חלל שנשא בת ישראל שיש קידושין בלי עבירה והולך הולך אחר הזכר, ויש לומר שזה כדעת ר' דוסתאי בר יהודה שהבת כשירה לכהונה, אך לכאורה יש מקרה נוסף שישראל נשא חללה שיש קידושין בלא עבירה והולך הולך אחר הזכר, ויש לומר שזה נכלל במה שכתוב כל מקום ברישא, ולא כתבו את זה במשנה להדיא כי אם נכתוב כהנת לוייה וישראלית וחללה שנשאת לכהן לוי וישראל זה לא יתכן שהרי חללה אסורה לכהן, אך לכאורה יש עוד מקרה כדברי רבה בר בר חנה בשם ר' יוחנן שמצרי שני שנשא מצרית ראשונה בנה הוא שלישי וא"כ הולכים אחר הזכר, ויש לומר שמרבים את זה במה שכתוב ברישא 'כל מקום', ולדעת ר' דימי שהבן הוא מצרי שני ממעטים את זה במה שכתוב 'ואיזו זו', ומה שאמר רבין בשם ר' יוחנן שבאומות הולכים אחר הזכר ואם התגיירו הולכים אחר הפגום שבשניהם אך יש לומר שממעטים את זה מואיזו זו, אך זה מובן רק אם המשנה כר' יהודה ומהמכלל מקום ברישא מרבים ישראל שנשא חללה ואת דברי רבה בר בר חנה, ומה שכתוב איזו זו בא למעט את דברי ר' דימי ורבי **עמוד ב** ובמכלל מקום בספא מרבים גר שנשא ממזרת כדעת ר' יהודה, אך אם המשנה כר' יוסי מה בא לרבות מכל מקום בספא, ויש לומר שגם לר' יהודה לא מובן מה מרבים מואיזו זו בספא אלא שכתבו את זה אגב הרישא וא"כ כתוב מכל מקום אגב הרישא.

דברי רבין שהולכים באומות אחר הזכר יש לבאר כדברי הברייתא שכנענית שהולידה בן מאחד מהאומות ניתן לקנות אותו לעבד שכתוב **וגם מבני התושבים הגרים עמכם מהם תקנו** אך כנעני שהוליד משפחה מהאומות אין לקנותו בעבד שכתוב **אשר הולידו בארצכם** ולא מהגרים בארצכם.

דברי רבין שאם התגיירו הולכים אחר הפגום יש לדון שאם מדובר במצרי שנשא עמונית אין פגם שהרי כתוב **עמוני** ודורשים ולא עמונית, אלא מדובר בעמוני שנשא מצרית שאם נולד זכר הולכים אחר אביו ואם נולדה נקיבה הולכים אחר האם והיא מצרית שניה.

בעריות אין תופסים קידושין שאמר ר' חייא בר אבא בשם ר' יוחנן ויש ששנו בשם ר' ינאי ורב אחא בר רבא ויש ששנו בשם ר' יוסי הגלילי שכתוב בפסוק **והלכה והיתה לאיש אחר** ולא לקרובים, ור' אבא מקשה שנדרוש רק **אחר** ולא בן, אך יש לומר שבן כבר דורשים מהפסוק **לא יקח איש את אשת אביו** ואין לומר שצריך שני פסוקים לבן אחד לכתחילה ואחד בדיעבד כי לכתחילה ניתן ללמוד מאחות אשה שהיא בכרת ולא תופסים בה קידושין ק"ו שבמיתת ב"ד לא תופסים קידושין, ואמנם ניתן לומר ששני הפסוקים נאמרו רק על אחות אשה ואחד לכתחילה ואחד בדיעבד אך יש ללמוד את כל העריות מאחות אשה שהיא ערוה שחייבים כרת בזדון וחטאת בשוגג ולא תופסים בה קידושין כך כל ערוה שיש כרת בזדון וחטאת בשוגג לא תופסים קידושין, אך לכאורה לא נלמד אשת אח מאחות אשה שיש לפרוך שיש בו היתר במקום מצוה וכן באשת איש יש לפרוך שלאחות אשה אין היתר בחיי אוסרה ואילו לאשת איש יש היתר בחיי אוסרה, ור' יונה או רב הונא בר רב יהושע אומר שכתוב בפסוק **כי כל אשר יעשה מכל התועבות האלה והוקשו כל העריות לאחות אשה שכמו שלא תופסים קידושין באחות אשה כך לא יתפסו בכל העריות,**

דף סח אך קשה שא"כ גם בנדה לא יתפסו קידושין והרי אביי אמר שלכו"ע בנדה וסוטה אין הולך ממזר, ויש לומר כדברי חזקיה שכתוב בפסוק **ותהי נדתה עליו** שאף כשהיא נדה יש בה הויה, אך קשה שא"כ מדוע לומדים עריות מאחות אשה שלא

ור"א אומר שגם רבנן יודו שהלו מוציא מהפסוק **למשפחותם לבית אבותם** א"כ אף שנאמר **האשה וילדיה תהיה לאדוניה** בכ"ז הלו מוציא ורבנן סוברים שולד במעי שפחה זה כאילו הוא בבהמה ואינו מתיחס כלל אחריו.

פרק עשרה יוחסין

משנה עשרה יוחסין עלו מבבל, כהנים לויים ישראלים חללים גרים משוחררים ממזרים נתינים שתוקי ואסופי, כהנים לויים וישראלים מותרים זה בזה, לויים ישראלים וחללים וגרים ומשוחררים מותרים זה בזה גרים משוחררים ממזרים ונתינים ושתוקי ואסופי מותרים זה בזה, ושתוקי הוא אדם שמכיר את אמו ולא את אביו ואסופי הוא שנאסף מהשוק ואינו מכיר את אביו ואמו ואבא שאול קרא לשתוקי בדוקי. **גמרא** המשנה לא כתבה הלכו לא"י אלא עלו לחדש לנו דרך אגב כמו שכתוב בפסוק **וקמת ועלית אל המקום אשר יבחר ה' אלוקיך בו שביהמ"ק** גבוה מכל א"י וא"י גבוהה מכל הארצות, ואמנם מוכח מהפסוק רק על ביהמ"ק שהוא גבוה מא"י **עמוד ב** ומה שא"י גבוהה מכל הארצות יש ללמוד מהפסוק **לכן הנה ימים באים נאום ה' לא יאמר עוד חי ה' אשר העלה את בני ישראל מארץ מצרים כי אם חי ה' אשר העלה ואשר הביא את בני ישראל מארץ צפון ומכל הארצות אשר הדחתים שם.**

המשנה כתבה עלו מבבל ולא כתבה עלו לא"י לרמז כדברי ר"א שעזרא עלה מבבל רק אחר שעשאה כסולת נקיה.

לאביי הם עלו מבבל מעצמם ולרבא העלו אותם, ונחלקו בדברי ר"א שעזרא ניקה את בבל שאביי לא סבר כמותו אלא עלו מעצמם, ורבא סבר כר"א, ועוד י"ל שגם אביי מודה לר"א אך הוא סובר שעזרא רק הפריד את הפסולים אך הם עלו מעצמם ורבא סובר שהעלים על כרחם, ולאביי שעלו מעצמם מובנים דברי רב יהודה בשם שמואל שכל הארצות הן ספק מעורבים כעיסה לעומת א"י וא"י היא עיסה לעומת בבל, אך לרבא שהעלים א"כ הכירו בהם, ויש לומר שאמנם באותו דור הכירום אך הם התערבו בדורות שאח"כ, ולאביי מובן הפסוק **ואקבצם אל הנהר הבא על אחוזה ונחנה שם ימים שלושה ואבינה בעם ובכהנים ומבני לוי לא מצאתי שם** אך לרבא שהעלים א"כ נזהרו בכלם, ויש לומר שהם נזהרו ביחוס של הפסולים אך לא של הכשרים.

דברי המשנה שעלו כהנים לויים וישראלים ונתינים לומדים מהפסוק **וישבו הכהנים והלויים ומן העם והמשוררים והשוערים והנתינים וכל ישראל בעריהם.**

דברי המשנה שעלו החללים לומדים מהברייתא שר' יוסי אמר שגדולה חזקה שכתוב ומבני הכהנים בני חביה בני הקץ בני ברזילי אשר לקח מבנות ברזילי הגלעדי אשה ויקרא על שם אלה בקשו כתבם המתיחשים ולא נמצאו ויגואלו מן הכהונה ויאמר התרשתא להם אשר לא יאכלו מקדש הקדשים עד עמוד כהן לאורים ותומים והוא אמר להם שהם בחזקה שאכלו עד עכשיו בגולה בקדשי הגבול ולמ"ד שמעלים מתרומה ליוחסין לכאורה יבואו להעלותם יש לומר שהחזקה שלהם היא גרועה ומה שכתוב גדולה חזקה היינו שבתחילה אכלו מתרומה דרבנן ואח"כ אכלו גם בתרומה דאורייתא, ועוד י"ל שלעולם הם אכלו רק בדרבנן וגם למ"ד שמעלים מתרומה ליוחסים היינו רק בדאורייתא אך לא בתרומה דרבנן ומה שאמרו גדולה חזקה היינו שאמנם אז לא היה תרומה דאורייתא ואין לגזור בגללה אך גם כשניתן לגזור משום תרומה דאורייתא בכ"ז הם אכלו בתרומה דרבנן, אך לכאורה כתוב בפסוק **ויאמר התרשתא להם אשר לא יאכלו מקדש הקדשים משמע שרק בקדשי הקדשים לא יאכלו אך בתרומה יאכלו, ויש לבאר שהם לא יאכלו דבר שנקרא קדש כמו שכתוב וכל זר לא יאכל קדש** ולא דבר שנקרא קדשים כמו שכתוב **ובת כהן כי תהיה לאיש זר היא בתרומת הקדשים לא תאכל והיינו במורם מהקדשים.**

תופסים קידושין שנלמד מגדה שיתפסו קידושין, ויש לומר שכשניתן להקיש לקולא או לחומרא מקישים לחומרא, ורב אחא בר יעקב אומר שלומדים עריות בק"ו מיבמה שזה רק לאו ולא תופסים קידושין ק"ו חייבי כריתות, אך קשה שנלמד שאר חייבי לאוין מיבמה, ורב פפא אומר שכתוב להדיא בחייבי לאוין **כי תהיין לאיש שתי נשים האחת אהובה והאחת שנואה** ומה שייך אהובה ושנואה לפני המקום אלא שאחת אהובה בנישואיה ואחת שנואה ובכ"ז כתוב **כי תהיין, ור"ע** שסובר שלא תופסים קידושין בחייבי לאוין יעמיד את הפסוק **כי תהיין באלמנה לכה"ג** וכדברי ר' סימאי שר"ע היה עושה ממזרים מכל חייבי לאוין מלבד אלמנה לכה"ג שכתוב **ולא יחלל שכה"ג** באלמנה עושה רק חילול אך לא ממזרות, אך קשה לדעת ר' ישבב שאמר בואו ונצוח על ר"ע בן יוסף שאמר כל מי שאין לו ביאה בישראל הוולד ממזר, וזה מובן רק אם ר' ישבב אמר רק להוציא מדעת ר' סימאי שבאלמנה תופסים קידושין וניתן להעמיד שנואה בנישואין בחייבי עשה, אך אם ר' ישבב סבר בר"ע שלגמרי מי שאין לו ביאה אין בו קידושין ואף חייבי עשה א"כ איך הוא יעמיד את הפסוק **כי תהיין, ויש לומר** שהוא יעמיד בבעולה לכה"ג שהוא עשה שאינו שוה בכל ואין הולד ממזר, אך קשה לרב פפא מנין שכי תהיין מדובר בחייבי לאוין אולי זה מדובר רק בחייבי עשה, ויש לומר שבאיזה חייבי עשה מדובר הרי אם שני הנשים מצריות א"כ שתיהן שנואות ואם אחת מצרית ואחת לא, הרי צריך ששתי הנשים הן מעם אחד ואם מדובר בבעולה לכה"ג זה קשה שלא כתוב כי תהיין לכהן, ור"ע סבר שעל כרחינו נעמיד את הפסוק שהוא דחק עצמו שהתורה גילתה ביבמה שלא תופסים קידושין בחייבי לאוין.

רב הונא אומר שלא תופסים קידושין בשפחה כנענית שכתוב **שבו לכם פה עם החמור עם הדומה לחמור עמוד ב** ולומדים שהולד כמותה מהפסוק **האשה וילדיה תהיה לאדוניה, ונכרית לומדים מהפסוק לא תתחתן בהם** ומה שולדה כמותה אמר ר' יוחנן בשם רשב"י שלומדים מהפסוק **כי יסיר את בנך מאחרי שרק בנך מישראלית נקרא בנך** אך מנכרית אינו בנך אלא בנה, ורבינא מוכיח מכך שבן בתך מנכרי נקרא בנך, ולכאורה סובר רבינא שעכו"ם ועבד שבאו על בת ישראל הולד ממזר, ויש לדחות שאמנם אינו כשר אך לא נעשה ממזר והוא נקרא פסול, אך קשה שהפסוק **לא תתחתן** נאמר רק בז' אומות ויש לומר שלומדים שאר אומות ממה שכתוב **כי יסיר לרבות כל המסירים, וזה מובן** רק לר"ש שדורש טעמא דקרא ולרבנן יש לדרוש ממה שכתוב **ביפת תאר ואחרי כן תבא אליה ובעלתה והיתה לך לאשה** משמע שקודם לכן לא תפסו בה קידושין, ומה שולדה כמותה יש ללמוד מהפסוק **כי תהיין, וילדו לו וכל מקום ששייך כי תהיין ניתן לקרוא וילדו לו וכשלא שייך כי תהיין אין לקרוא וילדו לו ולפ"ז ניתן ללמוד גם שפחה וא"כ מה שכתוב האשה וילדיה יש לדרוש כדברי הברייתא,**

דף סט שלר' יוסי הגלילי מי שאמר לשפחתו הרי את בת חורין וולדך עבד הולד כמותה ולחכמים דבריו קיימים שכתוב **האשה וילדיה, ואמר** רבא שהפסוק מובא לדעת ר' יוסי הגלילי שהולד כמותה כי כתוב **האשה וילדיה.**

משנה לר' טרפון ניתן לטהר ממזרים שהמזר נושא שפחה והולד עבד וכשמשחררו הוא בן חורין שאינו מיוחס למזר, ור"א סובר שהוא עבד ממזר. **גמרא** הסתפקו אם ר' טרפון התיר לכתחילה, ויש להוכיח ממה שאמרו לר' טרפון טיהרת רק את הזכרים ולא את הנקבות ואם נאמר שזה לכתחילה א"כ שממזרת תנשא לעבד ויש לדחות שאין יחוס לעבד וא"כ הולד יהיה ממזר כמותה, ויש להוכיח מבעל האכסניא של ר' שמלאי שהיה ממזר ואמר לו ר' שמלאי שאם הקדמתי להכירך היו בניך כשרים והוא היה אומר לו לעשות כר' טרפון ומשמע שזה מותר לכתחילה שהרי הוא לא היה משיא לו עצה של איסור, ויש לומר שהיה אומר לו לגנוב והיו מוכרים אותו לעבד עברי, אך יש לדחות שבשני ר' שמלאי כבר לא נהג עבד עברי שעבד עברי נהג רק בזמן שהיובל נהג אלא משמע שר' טרפון התיר לכתחילה, ואמר רב יהודה בשם שמואל שהלכה כר' טרפון.

ר' אלעזר מבאר בטעמו של ר"א שכתוב **לא יבא לו שיש ללכת אחר פסולו, ורבנן** סברו שזה הולך על ישראל שנשא ממזרת שלא נדרוש **למשפחותם לבית אבותם** קמ"ל שהולכים אחר הפסול,